This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

POETICKÉ BESEDY.

(REDAKTOR JAN NERUDA.)

ČÍSLO XXIX.

891.868
C387ve
1886

V STÍNU LIPY.

BÁSNĚ

SVATOPLUKA ČECHA.

A 472622 DUPL

V PRAZE.

NAKLADATELSTVÍ ED. VALEČKA.

1886

PROPERTY OF
University of Michigan Libraries
1817
ARTES SCIENTIA VERITAS

NOVÁ SBÍRKA

VERŠOVANÝCH PRACÍ

OD

SVATOPLUKA ČECHA.

TŘETÍ VYDÁNÍ.

II. VE STÍNU LÍPY.

V PRAZE.
NAKLADATEL: EDUARD VALEČKA.
1886.

Čech, Svatopluk

VE STÍNU LÍPY.

BÁSEŇ

SVATOPLUKA ČECHA.

(POETICKÝCH BESED ČÍSLO XXIX.)

V PRAZE.
NAKLADATEL: EDUARD VALEČKA.
1886.

[illegible]
[illegible]
1856

Tiskem dra Ed. Grégra v Praze.

Jak vlny osením, po tobě hrají
mé vzpomínky a touhy, rodný kraji!
Když za večera, v dusných města zdích,
kol čela starostí se věsí příze,
jak často náhle písmeny v mé knize
se měnívají v roje kvítků tvých!
Jak často, v podušku když sirou klesá
pod nízký strop má hlava zemdlená,
mně zdává se, že větev zelená
zas nade mnou se sklání tvého lesa,
že nade mnou zas hudba jeho dumná
svůj vede nápěv — mlkne — z vršků dalných
blíž opět šumí, vod jak příboj valných —
tajemná hvozdu báje, nevýzkumná.
I snívám, zkolébán té písně vděkem,
jak druhdy pod břízami, v mechu měkkém.

Mně nevolno je v mravenčím tom ruchu,
v té hluché vřavě požitků a muk.
Mě neláká v ten šumný turnaj duchů
diváků potlesk, trub a kotlů zvuk.

Pryč, písni má! Zde mdloby tíha sklání
tvá křídla povypjatá k zemi zpět.
Snad osvěží je vánků lesních vlání,
snad rozepnou se lehce v nový let,
až perlami v nich ranní rosa vzplane
a kadeř ovinou ti růže plané.

Buď zdrávo, údolí mé tiché, skromné!
Můj ráji dávno ztracený, buď zdráv!
Jak hejno křepelek tu vzlétá pro mne
z každičké brázdy upomínek dav.
Ty jabloně nad mořem zlatých klasů
mi šeptají o blahu zašlých časů,
ta bílá stezka, vinoucí se v bor,
mne vábí k místu, kde tak často vítal
mladého samotáře jedlí sbor
a z nízkých větví poustevnu mu splítal.
Tam jiná cesta pod horou se vine —
teď mizí kdes — a z dálky znovu kyne —
O, nekývej! Vždyť onen dvorec bílý,
kam bývala's mi dlouhou, ach! tak dlouhou,
již nevábí mne okem sladké víly,
a první láska — báchorkou mi pouhou.
Z oblaků vížka třpytivá se vine
jak z minulosti šerých závojů;
zřím broskví špalír, žalusie stinné,
a duch můj řadou známých pokojů

s pocitem blaha tesknéhо se chvěje;
leč darmo hledá milé obličeje
a známý nábytek — nic nezří tam,
co družilo se k dětským snům a hrám,
ni skříně, o jichž tajemství jsem sníval,
ni Číňana, jenž na nich čelem kýval.
Vše jiné kol a cizích lidí pata
sen mého mládí šlape přeblahý,
jenž v každé pídi této podlahy
hrá jako slunce arabeska zlatá.
Ven z těchto míst! Zde ducha mého tísní
stesk nevýslovný — jinam zaleť, písni!

Jak vábně hledí onde na stráni
štít šedý z révy malebného kroje
a kyne věncem opentlené chvoje!
Košatá lípa před ním rozklání
stín větví kolébavých na stůl prostý —
dnes nedělními obklopen je hosty.

Šedivou hlavu soused bohabojný
tu na dlaň ukládá. Zdroj potu hojný,
letního slunce vzbuzen plápolem,
pod mocným prstem ruky zmozolené
osmáhlé tváře mnohým výmolem
se perlí k bradě, hladce oholené.
Však přece vesta, plna líbých kvítků,

upjata k hrdlu, kabát důkladný
v záhybech těžkých uklání se k lýtku
a „nebes klíč“, jenž dobývá se z šosu,
vám svědectvím, že muž ten bezvadný
před zemskou vláhou rajskou čerpal rosu.
Po boku jeho krejčík pohyblivý,
politik obce, sporým vrtí tělem;
pod bradou suchou vous mu vlaje divý
jak pocuchaná přástva pod kuželem.
A kabát zelený, jejž mistr nosí,
s životem krátkým, předlouhými šosy,
kobylky luční podoben jsa hávu,
výmluvně hlásá tvůrce svého slávu.

Obstárlý kantor následuje v řadě.
Ten k tabatěrce zřetel všeliký
obrací na pohled, tu víčko hladě, —
v němž vyobrazen Mozart veliký,
jak napolo již objat spánkem věčným
své skladby kouzlo vnímá naposledy, —
tu noře prsty v obsah její hnědý,
tu s klepnutím ji zavíraje vděčným.

Však péro vzletnější ať raději líčí
teď bohatýrskou hlavu v divné čapce,
s níž visí zdoba kosmatého střapce,
ten bílý knír, jenž bojovně se týčí

na svrasklé tváři, k obočí až vzhůru,
jež k očí bleskům sivou sklání chmuru,
tu starou dýmku, jejíž valný dým
skráň lysou halí věncem oblačným,
tu nohu dřevěnou a berli k tomu,
tu celou postať, sešlou v bitev hromu!

Pan pojezdný svůj rozložitý břich
v ten spolek nižších blahosklonně mísí.
Od brady laloch růžový mu visí,
nos rudý trůní v lících plamenných.
Jak hrbolatý vrch, když oko dne
zhasíná za ním, nádherně se nítí,
že rubínem se sterý balvan třpytí
na sklonech jeho v záři purpurné,
a fialový stín je obetkává —:
tak na pohled je nosu jeho sláva.
I zdá se, ve rtů plných úsměvu
že tisíc vilných diblíků se míhá,
že satyr s dechem utajeným číhá
v bělavé řasy každém záchvěvu.
Hle! právě lehounkou s ním končí půtku
vládkyně krčmy, ctihodná to vdova,
leč satyr se smíchem zlou přijal důtku
a než se nadá, obejme ji znova.

A mlynář u něho, muž v plné síle,
náleží hochů oněch do rodu,

s mohutným vousem, pyšnou hřívou v týle,
jichž ruka za osvětu, svobodu,
a jiné krásky, nedosti tam známé,
nám po venkově břitký oštěp láme.

Jak do prstenu kámen lahodný,
tak na konec ve kruh ten ctihodný
myslivce mladého má píseň šine.
Jak ladně k tělu svižnému se vine
ta štíhlá puška, malebný ten šat,
v němž lesa barvy rozkošně se snoubí —
šeď jeho kmenů, zeleň jeho loubí!
Za šňůrou zelenou, jíž klobouk spjat,
s níž zlatý žalud padá do kadeří,
jak hrdě pestré vypíná se peří!
U nohou jeho v písek žhavý sklání
okraje svislých pysků Flóra snivá
a za ním volně koroptev se kývá
na hnědé brašny zdobném vyšívání.
Ta svislá střecha klobouku ať mýlí
zrak nezkušený! Vímť já dobře, vím,
po jaké kořisti syn lesa střílí
z té stinné skrýše okem plamenným.
Však důstojna je věru všimnutí
ta dcerka paní hospodské — ba právě!
Teď šátek hedbávný na rusé hlavě
jí odpoutalo vánku zadutí,

že jako pláštík purpurový báje
se volně vzduchem rozstýlá a vlaje
nad jasným vlasem, šíjí labutí
a mladá Hebe nevěrný cíp loví,
jej vrací v ňader sladké vězení
a v rozpacích se směje; červánkový
dech studu líčko lehce rumění.
Tak pintu staví před houslistu stranou,
na víčku oblém pestře malovanou.
Však divno mi, že pohled její slunný
šumaři chmury na čele jen zmnožil.
On mlčky housle na lavici složil
a kostnatými prsty přejel struny,
že zasténaly jako divým bolem.
Po stole chvíli rázný prstů tep
ruch duše věstil — plaše pohleď kolem
a do vyzáblých rukou sklání leb.

Toť výčet povinný mých prostých reků.
Nuž větvemi teď, lípo, zakývej
a družný jejich hovor, chudých věků,
svým tichým, sladkým dechem provívej!

I.

Řeč první soused, hladě vlasy šedé,
s kužele paměti své volně přede:

Když pohlížím v tu letní krásu kol,
na zlaté snopy, v polích narovnané,
jež bohdá zítra svezem' do stodol,
minulý příběh na mysli mně tane.
Z vás nikomu as není zcela novým;
než v lidských řečech vše se divněj' tváří,
než lesní stromy při měsíční záři:
jak věc se sběhla, teď vám věrně povím.

Pět roků tomu. Právě jako dnes
kraj celý smál se v žatvy zlatém šatě.
Jak našinci se dává srdce v ples,
když těká okem po tom šumném zlatě,
když před ním zevšad usmívá se, klaní
plnými klasy boží požehnání!
Vím, že v tom světě božím širokém
bez počtu vábných rozkoší se skrývá,
o nichž nám prostákům se jedva snívá,
že Adamovo celé nesem' hoře,
an pot nám řine s čela potokem
v tu černou brázdu, jež nás živí spoře:
však, milí páni, když z té tvrdé země
nám zlatým zrním vzejde každé sémě,
a každá krůpěj prolitého potu
se třpytí rosou na bohatém klase, —
tu zapomínám všechnu na lopotu
a jako král ty drobné stébel voje

obhlížím s pýchou. Rád pak vlažím zase
svým potem horkým rodnou tuto půdu,
z níž děd i praděd živili se v trudu,
v níž s jejich popelem i můj se smíchá!
Nad palác je mi světnička ta tichá,
ten milý kout, s obrazy svatých v kole,
s žehnaným chlebem na prostičkém stole,
kde z večera mne pilná žena vítá
a z očí dcer mi nové jaro svítá.
Ač jsou ty naše radosti snad chudé
jak mezi klasy onde na poli
chrp očka modrá, máku líce rudé,
přec duch můj, věru, za ně nevolí
ten panský los, byť rozkoší jen šuměl,
a cizí kraj, byť zlato rostit uměl!

(Již vězte však, že rek ten zpěvu mého
rád předivo své řeči rozvláčí
a kolem cívky rozumu je svého
rád navinuje, volně zatáčí,
že lecos v šedivé si mate hlavě, —
nuž prosím, páni, suďte shovívavě!)

Nuž, — ano — tedy — právě jako dnes
úrodou zlatou kraj se pyšnil celý.
Za hájem dovázal jsem před nedělí
a chasu posed' obžinkový běs.

Co při tom činit? Těš se nebo zlob,
povříslem svážou tě po dávném právě.
Již poslední si ověnčili snop
koukolem, chrpou, mákem v plné slávě
a v jeho stínu, namanuv se v čas,
toulavý šumař k houslím bradu kloní —
již jako větrem kol se párky honí.
Kam hledíš krajem, všude zlatý klas
vláčejí zuby hrabic — srpů blýskot —
vrzání vozů, hudba, tanec, výskot!

V tom skvostný povoz silnicí se blíží
a staví teď. Na pole mého mez
pán jakýs nohu se stupátka níží
a hledí vážně na mé chasy ples.
Šat jeho nápadný má střih i tvar,
a v houšti kadeří a vousů tmavých,
předčasným bělem hustě prokvětavých,
tvář zatmělá, již rozryl času spár,
dalekých končin prudší věstí žár.
Víc k podivu mne její výraz nutí
a cizincovo konání. Jak duch
tam zakletý dlel bez pohnutí
a hleděl mlčky v obžinkový ruch,
dřív jakby upjatě v něm hledal, bádal,
pak jak by myšlének sít nad ním spřádal,

pak jakby ssál ten obraz v duši chtivě,
a posléz vážně, smutně, zádumčivě.

Zvědavě kráčím k podivnému hosti.
On vznesl ke mně zraky zadumané.
„To pole Bártovo?“ děl. — „„Moje, pane,
já s Bártovou jc koupil usedlostí.““
Tvář svěsil s dumou ve sklopeném zraku.
Snad — myslím si — pán s mapou, zákonem,
z té družiny, co železnému draku
s křídloma páry, vozů ohonem,
přes hory, doly krajem cestu razí
a pánům formanům jen živnost kazí.

„A pravda-li, že pochovali Bártu?“

„„Tři leta již ho černá země kryje.““

„A Bártová?“ — zrak jeho lpí mi na rtu. —

„„Ta u mne, pane, na výminku žije.““

Zrak jeho zasvit', rozjasnil se skorem.
Že pěšky půjde — znám-li stezku borem?
Svůj průvod pánu nabídl jsem pak
a záhy větví zastínil nás mrak.

Po chvilce stanul. Naslouchá — tak zdá se.
Zrak jeho sklopen, skráně plny dum.
Sluch bystřím též. Však slyším pouze šum,
šept vrcholků, v nichž vánek kolébá se,
bzučení v mechu, listí veselé —
a ticho jinak jako v kostele.
Než on tu stojí, v mech se mlčky dívá,
jak naslouchal by hlasům s vysoka,
neb hudbě jakés divné — hlavou kývá,
dlaň k srdci vine, vzdychá z hluboka.

Ba, hádankou čím dále byl mi víc.
Hle, zbytečným jsem vůdcem v šeru háje,
co stezek tam a skrýší — všechny zná je.
Zná jeho tajemství všech rub a líc:
ví o balvanu, pod jasany skrytém,
ví o stoletém dubu rozložitém,
ví o místě, jež krásné chová ryzce,
ví o potůčku, jenž se tají v blízce,
zná samovrahův smutný, pustý hrob,
kde větev jedle pošmourná se sklání
a jako krev se kopec jahod chrání,
pomíjen lidmi, ptáčků jenom zob . . .
Zná lidi ve vsi živé, dávno tlící,
jak byl by rodákem. A přece jen
češtinu bídnou mluví, divně zní,
vždy brkotá, z paměti slovce loví —

hůř' nežli okresní náš hejtman nový.
K mým otázkám vždy mlčí zamyšlen.
Tu na mysl mi přišel Bártův syn.
Dán do škol z prvu po vědách se honil,
však později duši k ničemnostem sklonil,
čím dále horších dopouštěl se vin
a hlouběj klesal do hříchů a dluhů —
že s hněvem Bárta povolal jej k pluhu.
Leč Václav s hrůzou, pohrdáním hleděl
na život ve vsi hluchý, lopotný
a poslušenství otci vypověděl.
I vzlét', kam chtíč ho vábil nezkrotný —
v široký svět, kde tolik štěstí květů
mu kynulo, by uchvátil je v letu.

Po čase z Ameriky matce psal —
list putoval vám tehdáž z ruky v ruku —
jak lehce s Evropou se rozžehnal,
o plavbě na korábě, mořském hluku,
o žití za mořem, že líp tam rýti
hrud zlatých lán, než doma orat, síti,
o mravu tamějším a zákonu,
o stromech, vyšších téměř našich věží,
jež deset lidí opnout může stěží,
o hruškách zvící našich melonů,
o Číňanu, jenž pere mu a vaří —
nu, zkrátka: čtení jako v kalendáři.

Aj, vida! Není zle v tom světě novém!
jsme říkali. Jen Bárta mlčel zcela —
ont syna nikdy nedotkl se slovem.
Po letech Bártová sousedkám řadou
list nový k nahlédnutí přinášela,
že Václav bohat jest a žínku pojal mladou,
i podobiznou snachy pyšnila se.
Však byla divné krásy! Pod závojem,
jenž v lehkých záhybech po temném vlase
pol průzračný, jak mlha sněhobílá,
jí kanul v čelo, líc tak vábně milá
a velké oko s takým žáru znojem
nám kynuly, že každý divák něm
v ten obraz hleděl s čirým obdivem.

Dva listy ještě došly staré matky
i peníze v nich — více ani řádky.
Nadarmo psala, ždala za odvět,
sám starý Bárta stránku připsal plnou —
list každý nerozbalen letěl zpět —
syn zmizel, zanik', jakby spláchnut vlnou.

Ach, bože! — přemýšlel jsem — zdaž to nyní
s pokleslou šíjí, v prvním vlasů jíní
po letech dvaceti svou vrací dráhu
syn pobloudilý k otcovskému práhu?!

V tom rozhrnul pán větví clonu stinnou,
jež s obou stran se spjala nad pěšinou,
a stanul, podepřev se o kmen šedý.
Dol tento rodný s tichou dědinou
objaly z nenadání naše hledy.
I byl v tu chvíli krásou jedinou —
mně nikdy v také nezjevil se vnadě!
Plamenný kotouč slunce na západě
ohnivé šípy svoje po něm metal,
že znímaly se v plápol stromů čela
a mech na nízkých střechách zlatem zkvétal.
Zámečku okna plamenem se skvěla
a kolem báně kostela rej ptáčků
v kruh míhal se jak věnec ohniváčků.
Pod mlýnem rybník v rákosí se blýská
a nad ním každý lístek topolů
se v třepetavém kmitá plápolu.
V dým večera se tichá halí víska
a z polí posložatých, z luk a borů
vše k sobě vábí. Plným za vozem
při hlučných písních, šumném rozhovoru
dav ženců chvátá stinným úvozem;
kytice klasů dítek zástup vláčí
tam po mezi; za stádem pastýř kráčí
v kosmaté houně těžkém příkrovu —
vše navrací se, spěchá k domovu.

Na věži kostelní v tom zazněl zvon.
A rázem ve vsi, na polích se tají
zvuk srpů, výskot, šumný ruch i shon.
Již proudy slavnými se rozlévají
po snivých stráních, zmlklém údolu
posvátné zvuky v mocném hlaholu.

Tu náhle cizinec, obnaživ hlavu,
rozpřáhl ruce, na kolena kles'
a zaryl divě prsty v lesní trávu
a vtiskl obličej u vonný vřes.

I mněl jsem, že se pomátly mu smysly,
jak počínal si: líbal zemi, štkal,
a volat chtěl, však hlahol nesouvislý
se z prsou jeho pouze dobýval.

Když posléz obličej od země zdvih',
tu hrály perly v lících zbrázděných,
a tam, kde tváře své byl tiskl na ni,
též tráva leskla se jak rosou ranní.
I pravil ke mně pak:
„Jsem Bártův syn!
Kdys opustil jsem této vísky klín,
a za přeludem štěstí jsem se honil.
Čas mnohý v klamných paprscích jsem slonil
skráň bujnou, hrdou — pak ji objal stín.

Překrásné oko, jež mi lásku lhalo,
jak dýka skvoucí hruď mi probodalo,
ochladli druzi, minul štěstí klam
a v mrazu cizoty jsem zůstal sám.

Tu poznal jsem, že chudá rodná ves,
otcovská střecha vetchá, šindelová,
jasnější blaho, sladší kryje ples,
než celý svět ho v loktech šírých chová.
Tu poznal jsem, podušky zlatý lem
a hedbáví že žalost neodnímá;
jen na tom drahém srdci mateřském
i neštěstí a vina sladce dřímá."

Tak vzdychal, volal; já pak neodhalil
v té chvíli trpké neštěstí mu všecko,
že matčin zrak i duch se stářím zkalil,
že nespatří a nepozná své děcko.

Jdem' ke vsi. O, jak zdravil šedou střechu
v úponkách révy, v zelenavém mechu,
ty steré známé milé předměty,
jež dvorcem, chatou byly rozsety!

A hle! tam na lavičce podle stěny,
berličkou ruce majíc podepřeny,
uprostřed slunečnic a slezu květů

stařenka sedí, odumřelá světu.
A je tak malá, schoulená a sivá —
víc páry stín, než lidská bytost živá.
Den hasnoucí jí zlatí tváře vrásky
a zraků na vždy uzamčená víčka —
tak sedává tu z lidí cizích lásky
bez duše příbuzné, bez přítelíčka.

Však nyní před ní klesá drahý syn,
skráň chorou ukládá na její klín,
na její roucho lkavé tiskne rety
a rosí okem bledé jeho květy.

Tu třesavé hle! ruce vine ona
kol kadeří, jež první sníh mu schvátil,
i protrhla se šerá ducha clona:
„Můj Václav!“ šepce, „Václav můj se vrátil.“

Což vypravovat dále? Krátce choval
ji v loktech syn, co klénot opatroval,
pak pohrobil ji v lůno rodné půdy
a sám k ní zemdlené pak složil údy.

Hrob jediný, jak víte, oba jímá
a lehka dojista mu černá zem:
vždyť na tom drahém srdci mateřském
i neštěstí a vina sladce dřímá!

II.

Po chvíli mlčení teď řeči nitě
vyzáblý krejčík uchopil se hbitě:

A přece dím, že v cizím jenom kraji
poznání vzácná jablka nám zrají.
Kdo za pecí se dočkal šedé hlavy,
jen polovičním zůstal člověkem;
jemnější mrav a názor žití pravý
lze ve světě jen získat dalekém.
Květ mnohý doba v novot ostrém vání
s haluzí krejčoviny odnesla;
však nejvíc, páni, želím cestování —
té krásné, vonné růže řemesla;
Jak vesele se tovaryš bral z domu
s ranečkem lehkým, lehkou myslí k tomu!
Jak nad ním obláček po nebes báni,
putoval volně luhem, doubravou;
kam pohledl, svět širý v usmívání
vstříc rozpínal mu náruč modravou.
Tak putovat — rty časem sklonit žhavé
na džbánu lem, jejž bílá dlaň ti skytá,
a s díky vzhlednout ve dvě hvězdy tmavé,
nad nimiž mák se v černou kadeř vplítá,
pak ulehnout si v trávu pod jabloní,
jež stinnou větev s vonným poupětem

na víčka lehce přivřená ti kloní,
a čekati, až v písku rozjetém
s plechovou zdobou, pestrým řešetem
vůz formanův se přikolébá líně
a pohostí tě v šíré plachty stíně,
na večer posléz branou zčernalou
v cizího města pestrou, šumnou vřavu
se pohřížiti, k tovaryšů davu
bez péče sklonit hlavu ospalou
na kůpu odstřižků, za družných řečí — —
nad cesty takové zda rozkoš větší?

Když vzpomínám na mladá svoje léta —
co zemí viděl jsem, kus jaký světa!
Byl ve Vídni jsem — Tam jen život pravý!
Kostelů mračno, lázně, divadla,
že Praha celá v paláců těch davy
co krůpěj do moře by zapadla,
a deset chrámů svatovítských stěží
by štěpánské jen po šij' sáhlo věži.

Mnich uherský mne blíže Tokaje
náprstkem vína prastarého hostil —
sám svatý Štěpán révy k němu rostil —
na šírém světě také nezraje!
Toť byla vůně jako z nebes květů
a prška perel nádherného vznětu,

kypící oheň, purpurové blesky —
a každá krůpěj v ceně granát český.

Ba v Benátkách až byl jsem, páni, v díle.
O, což bych mohl vyprávěti vám
o svatém Marku, slavné Campanile!
To město plyne na moři jak prám,
jsouc k Italie břehům připoutáno
řetězy tlustšími než lodní lano.
Tak dláždění si spoří vláda obce;
v ulicích čluny, gondolemi zvané,
dvojzubé na sáh vypínají zobce
jak černé noty, dvakrát čárkované.
Uprostřed města dávné slávy zjev,
ohromný palác dožů, k nebi strmí,
kde křídlatý svatého Marka lev
na zbožné obce útraty se krmí.
A vzdechů most — leč týdne sotva dosti
na vypsání všech města pamětností.

Než jeden příběh snad vás pobaví.
Byl tehdá hoch jsem švarné postavy,
líc broskve nach, na bradě lehké chmýří,
a s očima, z nichž lásky bůže míří
nechybným šípem v dívčí útrobu, —
nu, slovem: krasavec.
(Tu s paty k hlavě

kruh posluchačů jeho podobu
pohledem plachým přelét' ostýchavě.)

Když při okně jsem sedal na stole
s těkavou jehlou, křížem štíhlé nohy,
tu stíhával mne sladký pohled mnohý
z hedvábných záclon pyšné gondole.
Však pohled můj, nedbaje skvostných člunů,
dvou jenom záclon hlídal řasný běl,
jenž v okně za lagunou propouštěl
tvář časem sladkou, jako oblak lunu.
Ba, slunka jarního byl bratem spíš
ten svěží obličej, pln záře smavé,
v němž pod lehkým jen křídlem řasy tmavé,
skloněným snivě, stinnou měli skrýš
a v důlku brady, důlkách smavých lící
bůžkové lásky, něžně laškující.

Za krátko seznal jsem, že oko její
též na mně dlívá plno záliby,
že drobné prsty častěj' odslánějí
bělostných záclon skoupé záhyby,
a brzy mluvou zraků blahou, bolnou
jsme vyznali si lásku obapolnou.
Však princeznu mou čaroděje zlého
hlídaly mračné, bdělé pohledy;
byl strýc to přísný vzrůstu obrovského,

pochmurný titan, morous škaredý.
Jak rozvalená mračna v horském kraji,
v nichž stále bouřka hrozebná se tají,
obočí husté v krabatou mu tvář
posupně visí; — než se zasní komu,
jizlivých blesků osvítí je zář
a z úst mu rachot zaburácí hromu.
Než na nejvyšší vrchol všeho pychu
to v očích mých jej věru povzneslo:
že s takou tváří muž ten bez ostychu —
cukrářství tropil sladké řemeslo.
Bělostné čapky naškrobené řasy
mu objímaly pusté černé vlasy;
nad hlavou časem sběračky se mih'
nevinný znak a plátna čistý sníh
kol údů obrovských se vlnil k patě —
divoký dravec v nevinnosti šatě!

Nebylo pochybnosti, — hrozný strýc
uhodl srdcí našich tajnou shodu
a všechen zřetel soustředil v tom bodu;
jak přízrak těkavý se jeho líc
kol mého andílka vždy v okně tměla
a hvězdné oči po mně obracela.
Když pomeranč pak mocnou proklál ranou,
s úšklebkem hledě, jak se nože hranou
krůpěje perlí šťávy zardělé,

a při tom na mne zrakem pozasvítil,
tu bylo mi, jak ve vlastní bych cítil
útrobě ostří toho čepele.

Než lásky zápal neustoupil zlobě.
O brance zadní, nad lagunou snivou,
jsem zvěděl posléz', v příhodné kam době
gondoli možno řídit mlčenlivou.
Den umluvené schůze málo hbitě
při marné práci k večeru se krad' —
každičkou chvíli přetrhl jsem nitě
neb knoflík přišil do prostředu zad.
Zřím oknem však, že škaredému strýci
též nejapnou dnes dívka pomocnicí.
Dort chystají tam ajhle! převeliký,
že člověk z nouze usedl by v něm,
v podobě divné jakés basiliky
se sloupem mnohým, římsou, obloukem.
Již nad cukrovou, okrouhlou mu stěnou
třesavá sličné stavitelky dlaň
bojácně lepou umísťuje báň,
figurkou, květem hojně ozdobenou.
Však pod prstem jí s květy, poupaty
nejeden bůžek smavý, křídlatý,
jenž měl se vznášet nad lahodným sídlem,
poklesá k zemi s porouchaným křídlem.

Teď krov již hrdý nad římsou se klene —
a k obdivu zve dílo dokončené.

Strýc vyšel z domu, — rychle, rychle k činu!
K princezně zakleté tichounce plynu,
již v cukru, oranžů a cibéb říši
mne klečícího v náruč povznáší
a sladký žár, jímž rtové její dýší,
je lahůdek všech soubor nejdražší . . .

V tom klíče chřest — o, běda, strýcův krok!
Pryč odtud, pryč! Ku dveřím divý skok
a klopýtnutí — střemhlav do kádě,
tam zadělané v půdu, teď se kácím
a s omáčkou se syrobovou vracím
jak postní kapr v temné parádě.
Jak tekutá hle! říza, po mně plyne
mok sladce přítulný a z cípů všech
kol kolem hustou krůpějí se řine,
lpí na rtu, líci, bradě, ve vlasech,
slzami sladkými má víčka klíží —
a z venčí nepřítelův krok se blíží.
V rozhodný okamžik však dívčí dlaň
pozdvihla dortu obrovského báň,
mé tělo do prázdného nitra vklouzlo,
krov poklopil se — s bohem, lásky kouzlo!
Ach, uvěříte, mučírnou že pravou

mi byla sladká, cukrová ta skrýše;
na bobku v ní se choulím, sotva dýše,
v kolena přitažená skloněn hlavou
a chvím se bázní, nezdvihne-li maní
krov její mstitel zkázonosnou dlaní,
i čekám teskně chvíle příhodné,
kdy narovnám zas tělo svobodné.

Však slyším jen, jak tyran dívku plísní
že plýtvá syrobem; by klidila se, velí
a do práce se dává s hlučnou písní.
I slyším, jak nůž brousí otupělý
a blíž se bere; v duchu zírám již,
jak dortu víko lehounce se zdvihá,
zrak slídivý se noří v moji skrýš
a tygří zlobou jiskřivě se zžíhá,
jak na skloněný, ubohý můj vaz
ocele skvoucího se nese ráz.
Však ruka vražedná můj žalář míjí.
Dál tiše naslouchám a každý zvuk
jak baňka mučivá v mou skráň se vpíjí:
tu do hmoždíře obrovského tluk
předtuchu traplivou mi v duši hostí
zdeptaných údů, rozdrcených kostí,
tu pánev syčící mne tušit učí
cit raků živých, nad ohněm kdy bzučí,
tu pod válcem, jenž těsto hladí chutě,

se v duchu tenčím, šířím dál a dál
a na posledy v kotouč svíjím dutě:
tak bez konce s mou úzkostí si hrál
vrah nevědomky, stále kol se šina,
šukaje vůkol, to neb ono kutě,
stokráte k dortu hrozivě se vina, —
odstíny smrti všaké, tvary různé
tak maloval mi v bohatosti hrůzné.

Kdes četl jsem, že jakýs patrón sobě
smrť sladkou zvolil v sudě malvazu:
mně ustýlala v sladším ještě hrobě
obava trapná, v krasším obrazu.

Jak jidáš natřen syrobovou mastí
v cukrové strachem umíral jsem pasti
pod libým věncovím cukrových květů,
motýlů, holoubátek, amorettů,
zadýchán sladkou párou, v nozdry ssaje
lahůdek nesčíslných vonný vánek;
tak hodiny jsem dlel — až v jiné kraje
mě z nenadání unes' pevný spánek.

Jak dlouho spal jsem, nemohu vám říci.
Procitnuv s kolenou jsem zdvihl skráň
a promnul oči; syrob na nich lpící
a dotknuvší se lebi dortu báň

mi hlásaly, že nebyl pouhým snem
žalostný konec lásky cukrování,
že zdřevěnělé údy dosud chrání
klec nevídaná v nitru lahodném.
Snad možno vyklouznout — snad prázdna dílna!
mi čelem problesklo — i bystřím sluch.
Však uprchla mi naděje ta mylná:
kolkolem podivný se hlásí ruch,
zmatený hovor, nožů, číší znění, —
mráz nové hrůzy po zádech mi jde;
snad ani dílna cukrářská to není,
snad potloukám se s dortem, bůh ví kde!

Ba jistě, jistě -- hostiny to zvuky:
neznámých vřava hlasů, sklenic tuky.
Snad hody svatební, snad křtiny šumné,
snad banket veřejný neb dvorní kvas,
neb rozkoš bujnou pitky nerozumné
tu s dortem okrašluju — zpral to čas!

Již není pochyby, že mezi spánkem
jsem přenešen byl s místa bůh ví kam,
— co slepý pasažér — s cukrovým stánkem
kams na tabuli ve kruh pánů, dam,
jež sotva tuší, že v té stolu zdobě
jich veselosti klnu v marné zlobě.

Na vrchol svého vězení se v duchu
bázlivě nořím, rozesýlám hled
po vlnícím se pestře, šumném ruchu,
v němž strmí žalář můj co slavný střed.
Korunou bílou, purpurnou i sinou
z váz drahých pyšné kytice zde kynou,
a plodů jižních mnohobarvý pych
z mis usmívá se zlatých, stříbrných;
kol tabule pak mezi hrdé muže
ve slavné černi, rukaviček sněhu
ženštiny v blesků démantových šlehu
jsou vpleteny jak pyšné, smavé růže.
Vybrané žerty, duchaplné vtipy
kol kmitají se jako lesklé šípy,
až náhle něčí ruka k posledu
po dortu sáhne — jeho krov se zboří —
a zjev můj žalostný se povynoří
vznešené společnosti pohledu
a před ní stane v syrobovém hávu —
dík za takého představení slávu!

Či chasa mravů méně vybíravých
zde žertem rozbije mou křehkou skrýš
a já z ní vyskočím, jak bídná myš
do chumle kocourů a koček dravých?!

Však naslouchejme! Jak to mlaská, srká
kol do kola, co hlad mne tuto rmoutí.

[illegible]

[illegible] hádá.
Však [illegible] mladá.
[illegible] Slyším [illegible] bujné,
[illegible] se, k hostiny když sklonu
k ložnici šilhá ženich [illegible]
a v hostí spánky víno tepe rujně.
Však nejsou hosté stydliví to zvláště,
jich povídačce, vtipu, hovoru
je valně třeba Martinova pláště —

ba, sněm to mistrů v tomto oboru.
Tu volný šprým smích budí neskonalý,
hned za ním jiný s chechtotem se valí,
tak v nevázané stíhají se mele
lehtavé žerty, šašky, paboňky —
buď dámy uprchly neb rdí se cele
jak nejkrásnější světa pivoňky.

Teď nohou šelestění, číší znění,
obecné těžkých křesel šramocení —
hlas pronik' z družiny, na chvilku němé:
„Nejprve tobě, otče, připijeme!"
Přec tedy křtiny! Nač bych meškal dále?
Již nesnesu tu hroznou polohu.
Ven mezi hosty vínem rozháralé —
snad zástěrou si žertu pomohu.

Přemítám chvíli — sahám po záklopu.
Však on teď připevněn. Tu rázný vzmach —
proraziv čelem liché vzdory stropu
v žaláře svého stojím ssutinách,
rozbité cukru stěny, zdoby něžné
mne pokrývají kol jak chumle sněžné.
Nic nevidím. Jen slyším, jak se kolem
vše bouří, prchá, učiněný Babel,
poháry, vázy kácejí se stolem
a výkřik ozývá se: Ďábel! ďábel!

Než já tu k řeči zdobné slova strojím:

Promiňte, dámy, páni, ctění hosté,
že nezván, k vaší besedě se pojím.
Zdráv buď, ty šťastný otče, s dítkem svojím!
Nech plémě tvé jak Isakovo vzroste!

Smích ryčný zavzněl. Prohledl jsem nyní —
Nastojte! Spousta kápí, lysých hlav,
rozprchlý mnichů různolících dav
kolkolem chumelí se širou síní.
Ten žehná se, ten zraky na mne poulí,
ten v křesle smíchem nezbedným se choulí.
A otec domnělý je starý mnich
s kulatou tváří jako slunce rudé,
když v západě poslední mráčky chudé
mu bělavě se chvějí na skráních;
o palec palcem nad břichem zde točí
a slzy smíchu splývají mu z očí.

Vše vysvětleno. V cukrovém hle! stanu
tak zchromlé údy mé se octnuly
zde v refektáři otců františkánů,
slavících šumně Porciunkuli.
Na konec, spláchnuv syrobový brod,
jsem tamo zapěl s nimi o závod:

V klášteře meška dobrý host
a budí čírou veselost.
Okénko jeví oknu v záři,
a za ním květu šeptá květ,
ač nestojí to v breviáři,
přec na chóře to mumlá ret,
i k varhan se to druží tónům:
  Vinum bonum! Vinum bonum!
A zvony hlaholí to zvonům:
  Vinum bonum! Vinum bonum!

III.

Dík, pane mistře,
— s pousmáním děl
mládeže pěstoun, štíhlé prsty noře
lehounce v tabatěrky hnědý pel,
jak ptáče letem perutě své v moře —

dík za příběh, jenž bájce roven smělé,
ač znak má pravdy bezúhonné v čele.

Zejména věřím rád, že v bujném pychu
vévodil humór při besedě mnichů.
Květ veselosti bují v stínu kápí,
když vinná rosa lupeny mu skrápí.

Nesvědčíť duši lidské věčný smutek,
v ní stále mraky střídají se s jasem,
a veselost jen výš se vzepne časem
pod žíní drsnou, pod ranami dutek.
Kdys nahledl jsem v žaltář z dávných věků —
mnich pobožný jej na pergamén psal —
a hle! květ mnohý barvitého vděku
kajícných žalmů verše proplétal;
i mnohý rarach, z askétova štětce
vyklouznuv drze na posvátnou blánu,
jak opíče tam vhoup' se k nohoum světce
gótických liter zlatou na lianu
a šklebnou lící hlásal v časů příval,
že mnich již dávno slabé chvíle míval. — —
Než čekal jsem, že z příhody té divé
snu vyloupne se finta škádlivá.
Vždyť spánek útvary své proměnlivé
v kroj skutečnosti časem odívá.

Zpomínám noci jedné, noci žalné.
Mráz ovíval mne za varhany v kůru
a pod nohami zbožných davy valné
se v beztvárnou mi rozplývaly chmůru,
v níž svíce oltářní tak divně plály
jak bludičky, když mlhou tančí v dáli.
A bezvýznamně, jako vody ruch,
pastýřské písně šuměly mi v sluch,

ty starodávné prostoněžné zpěvy,
že vzešla hvězda nad betlémský lán,
že narodil se, narodil se z děvy,
z nebeské růže kvítko, Kristus Pán.

Jen zvykem prsty po klávesách spěly —
však myšlénky mé v minulosti dlely.

Dům nízký vidím, v hojné révy zdobě.
Na práhu jeho něžná postava,
půl děva vesnická, půl města robě,
drůbeže davy pestré svolává.
Jeť popelka to, zapomněvší skrýti
za rána dárek blahopřejných víl:
klobouček slaměný, jenž plný kvítí
na stuhách hedbávných jí klesl v týl.

Vlas prostý vlnou bohatou se lije
na pružná ramena, po jemnou hruď,
dlaň bělostná kol zrní zlaté sije
a lahodný rtík vábí: puť puť puť!
Mrak perutí se hemží v šumném plese
u nohou jejích, v jasném zápraží —
tak nejprv jsem ji spatřil, vraceje se
z vycházky ranní, s knihou pod paží
a líbezný ten obraz prostých vděků
nesmaže s paměti mé ruka věků.

Pak viděl jsem ji v jizbě polotmavé,
jak ve závoje lehké, bílé stíny
přede mnou stoudně líčko vila smavé,
na skráních majíc vínek rozmariny.
Však posléz rozptýlil ty skoupé sněhy
prst její laškovný a z pod závoje
dvě hvězdy májové, tak plné něhy,
plesaly němě: Tvoje! Navždy tvoje!
Pak viděl jsem ji, klonící se tiše
nad stinný oblouk prosté kolíbky,
v níž unešeny do snů divné říše
houpáním jejím, písní, polibky
dvě hlavičky lnou k sobě v růžném znoji
jak pod ochranným listem poupě dvojí.
Mé rámě k srdci blahou vine matku
a ret můj na jejích teď hoří rtech.
Kolíbky šelest — vrkot kolovrátku —
praskání ohně — dítek jemný dech —
bouř zimní oknem v liché řinčí zlosti —
O, božský půvab šťastné domácnosti!

A teď? — Mým dítkám v lůžka zasněžená
ukolébavku zimní vichr sténá
a ženuška má v pusté jizbě leží.
Jak nevěstě jí opět závoj střeží
bělostnou mlhou vděkuplné líce —
však chladné prsty nezdvihnou jej více.

Kol hosanna! i alleluja! pěli,
zvon kovovým se v ples ten mísil rtem,
varhany jasně pod rukou mi zněly —
však duší válo temné rekviem.
Poslední smutně sestupuji s kůru
a potácím se sněhem k domovu —
tisíce světel hraje po azuru
i po bělostném země příkrovu.

Má jizba plna stříbrného jasu,
že paprsků mi jeví klidný ples
list myrty každý ve drahém tam vlasu
i svatých obrázků těch pestrou směs,
jež snesla soustrast na tu mrtvou vnadu,
jak suché lupení dech listopadu.

K mrtvole sličné v kolena jsem klesl
a ruku její chladnou ke rtům vznesl.
Nadarmo žhoucí vláha na ni padla —
již neokřeje lilie ta zvadlá!
Což na věky již spjata ledným chladem
tak miloteplá druhdy, hebká pleť?
Ni jeden ještě stisk? — A ruka pádem
zazněla temně v žalnou odpověď.

Jen jednou, ještě jednou zbuď se, milá,
tvůj druh tu zoufá — a ty klidně spíš —

vždyť jsi mi věrnou těšitelkou byla —
zda žalostné mé prosby oslyšíš?!
Ať kdekoli tě tají duchů sídla,
té prosbě neodoláš, buď kde buď:
jen jednou ještě odlož hvězdná křídla
a vrať se v tuto mramorovou hruď,
jen jednou ještě v tichém, krátkém vzdechu
otevři pro mne oči blankytné,
a líbým rtem mi šeptni pro potěchu
jediné slůvko lásky soucitné!

Tak volal jsem — leč stínů jenom roje
po tváři její v tajném hrály chvění
a na rtech usmání, v němž zastihlo je
anděla smrti chladné polibení.

Za rána teprv dovedli mne k loži —
toť byl můj štědrý večer, hod můj boží.

Míjeli dnové líným, hluchým krokem,
bez cíle, věku rok se střídal s rokem.
Jak báje rek, mdlým okem touže k rovu,
jsem přikován pněl k žití pusté skále,
vzpomínek dravci obletován stále,
již ránu mou vždy rozdírali znovu,
mé síly chably, skrovný statek hynul,
květ každý uvádal, kam krok se šinul,

pošmourných askétů jsem přijal mravy,
hled lidský míjel, řeči souzvuk jarý
a skrytě pěstoval jen bol ten dravý,
jenž v srdce moje zatínal své spáry.
Později v knihách úlevu jsem hledal.
Zejména rád jsem vědy perutí
v nesmírné světů prostory se zvedal,
v zářící slávu nebes klenutí,
nad tento svět, jenž ve kvítí své hluchém
i s mravenčím kol něho lidstva ruchem
mou hruď jen steskem plnil, nechutí.
Leč kdy jsem bádavými vědy zraky
rej světů známých vyměřil a sčet'
až po nejzazší bledé stálic mraky,
kam ducha lidského se vznáší let,
kam v závratných se čísel vine šiku,
let myriády měře v okamžiku,
a kdy jsem představil si sbor ten celý,
tušených světů spoustu veškeru,
jak nespočetný písek, zlatoskvělý
v nesmírném velemoři étheru
i jiných světů myriády k tomu
co pouhý prášek v kosmu širém dómu:
přec bez potěchy vracel jsem se k zemi —
vždyť v obrovském tom hmoty pantheónu
jsem darmo hledal, kde tam perutěmi
můj anděl kývá v toužném hlavy sklonu.

Ze spousty knih jsem těžké zdvihal skráně
a raděj pod oblohu živou spěl,
kde často s milosrdné nebes báně
útěcha, jíž jsem v knihách nenašel,
v podobě luzné sechvěla se ke mně
po mostě stříbroskvoucím, mléčnou dráhou —
tu kolena jsem nížil k prachu země
a srdce pookřálo zraků vláhou.

Byl štědrý opět večer. Z jizby pusté
mne vypudil roj temných myšlenek
do spousty sněhu, metelice husté.
Jí kmitala zář jasných okének
pod bílých krovů ledovatým svahem
jak očka dětská, jiskřící se blahem.
Ples šuměl po vsi — chvíli zazněl náhle
přeletem saní zvonec, dívčí smích —
a do hlaholu zvonů zněly táhle
radostné zvuky rohů pastýřských.

Leč já jsem prchal z radostného ruchu
bez cíle sněhem ve kraj zatmělý,
až hlahol zvonů zasínal mi v uchu
jak andělských jen křídel ševely,
nesoucích pokoj dobré vůle lidem;
též má se hruď tu naplnila klidem.
Zrak vlhký s tichým pozoroval sněním

hvězdiček bílých dovádivý rej,
jenž nesčíslným jemným políbením
mi rozpálený chladil obličej.
Sníh padal houšť. Však přál jsem si té chvíle,
by bez ustání takto padaly
na hlavu mou ty chladné hvězdky bílé,
by pozvolna se v rubáš spřádaly
a pochovaly jemně pod závějí
hruď sirou bez potěchy, bez nadějí.

V tom náhle sněhu tanec třepetavý
lehkého stínu chmuru tajemnou
objevil zraku; jemný obrys hlavy
pak zřetelně se mihl přede mnou.
A jasněji se jevil, určitěji,
až rázem hlavinku jsem poznal — její.
Těch kadeří jsem poznal světlé vlny,
milostné tílko, lehkou chůzi víl,
klobouček slaměný, jenž květů plný
na stuhách růžových se svezl v týl,
tu dívku půvabnou, jak první jitro,
když ozlatilo rajských palem sbor. — —
Nesmírným blahem zachvělo se nitro,
až slzou trysklo vlnění to v zor.

V tu chvíli zapomněl jsem, že to robě
v mou paní rozkvetlo a zvadlo v hrobě.

Vše prchlo z paměti a v blahém zdání
jsem za dívenkou spěl, jak v dávný den,
kdy poprvé jsem stezkou chvátal za ní
a dostihnout ji váhal roztoužen.
Ta stezka tehdáž v olší ranním stínu
k tichému luhem vlnila se mlýnu.
A vše tak nyní. Vánice ta krutá
v zelený kolem změnila se luh,
v němž nesčíslná září očka žlutá
a sněžných motýlů se hemží ruch,
jímž pěšina se vine do dálky
pod lehkou nohou vábné rusálky.
Však běda! V mihotavém nyní chvění
podoba něžná bledne, rozplývá se.
I spěchám blíže — sahám v roztoužení
po roucha prchavého siné řase —
tu ke mně obrací se ladná víla —
ne dívka již — zjev paní vděkuplný;
kol údů ztepilých jí sněžné vlny
vlající závoj lehce rozestýlá
a s tváře bledé, jež se ke mně kloní,
zář očí krásných těšivě se roní.
I roste, roste ve hvězdné až kraje
postava vzdušná, hasnouc pojednou,
jak mlha závoj třepetavě vlaje
v oblasti šíré vlnou průhlednou —
již jen ty oči v rozplynulé tváři

od nebes ke mně sklánějí se v zem —
teď hvězdy dvě tam vysoko jen září
nad bílé střechy chudým obrysem.

Okénka světlého se chytám rámu
do sněhu klesnuv před neznámým krovem,
jenž nade mnou hrá kmitem jasných plamů
v ledových ostnů věnci křišťálovém.
Tu poznal jsem, že k cizí kamsi chatě
jsem polospánkem objat zabloudil
sněživou nocí — jiný řek' by svatě,
že choti duch jej tamo přiloudil
z úmyslů tajných, lásky puzen plamem,
přioděv těla vzdušného se klamem.

V okénko hledím. Jizba nízká, skrovná
a přec tak vábná, plná drobné zdoby,
již ruka pilná schraňuje a rovná, —
mi připomíná zašlé s chotí doby.
Nádobí čínské, lože povlak sněžný,
mech v okně kyprý, na něm Betlém něžný,
na skříni jablek uzardělých řada —
vše, jak to mívala choť moje ráda!
Strom vánoční se hvězdičkami kmitá
a zlatý ořech kývá s každé snítky,
do stínu jeho milostné dvě dítky
peřestá vábí hříčka rozmanitá.

Stařenka šedovlasá scvrklou dlaní
v krabice sahá tajuplnou skrýš,
a před lesklá jich očka v usmívání
báječnou Liliputu kouzlí říš
z nizounkých postav, obydlí a stromů, —
mát sličná opodál se těší tomu.
Přec není bez chmury ten obraz jasný:
postavu paní mladé ovívá
truchlivou vlnou černý hedbáv řasný
a její hled se nyní zarývá
nad lože v obraz, obestřený flórem,
v uvadlých nezabudek vínku sporém,
rty, řasy paniny se jemně chvějí
a slza vytryskla teď v líce její.

Jí zajisté též schází bytost milá
k vánoční besedě — a křeslo páté,
jež nyní slzíc k stolu přistavila,
zpomínce jistě zasvěceno svaté.
I prostřeno má vedle krásné paní
před židlí tou neviditelný host,
jenž duchem jistě z nadzemí se sklání
v tu svatonoční tichou společnost.

Pojednou vstala paní, vztáhla ruku,
hled zakotvila v okno ztrnulý,
vzkočily dítky obě v plesném hluku

a z jizby o překot se hrnuly.
Jásavé „tatínek!“ se v cupot mísí
a již ti šotci na šíji mně visí.
Mát sličná za nimi se kloní s práhu. —
Což činit? Do teploučké vcházím koby
a dím, kdo jsem a co té svaté doby
sem hustou vánicí mou vedlo dráhu.
I slyším navzájem, že v blízkou ves
jsem zbloudil k chudé po lékaři vdově.
K večeři zvou mě. Díky! Zvou mě nově,
bych zhrdavě jim spaní neodnes'
a na obrat již ruka švarné ženy
plášť s ramenou mi snímá posněžený.
Na křeslo u stolu mě nutí prázné.
I přisedám — ves odpor na rtu vázne.
Polévka vonná přede mnou se kouří,
bych poohřál se po sněhové bouři.
A musím vyznat, po drahné že době
lahodná prósa dobré kuchyně
mne opět jednou podmanila sobě.
A brzy jak ve vlastní rodině
jsem seděl v lidiček těch cizích středu
u kamen praskavých. Jak stříbro ledu,
jež drobnou perlou ve vlasech mi tálo,
i srdce mé se zvolna rozehřálo.
Já o choti, o mrtvém ona muži
jsme mluvili, v hovoru svěží vínek

jsme natrhali s keře upomínek
tak mnohou bělostnou i černou růži.
I žertů pak jsme rozzvučeli zvonce,
na rubu šachovnice hráli mlýnek,
ořechy louskali a konec konce
punč zakouřil se z útlobokých sklínek.
V má ramena se kloní s obou stran
hlavinky dítek jak dvé klasů váním.
Spí stařena. Již čas, bych s děkováním
opustil vděkuplný tento stan.

K domovu kráčím. Čisto září nyní
hvězdnatá obloha a řízou sněhu
na spící krajině se klénot jíní
v bezčetných jisker jasném blýská žehu.
Však také v duši mojí hravý jas
teď rozptyloval těžkou žalů chmuru,
a když jsem o půlnoční seděl zas
nad zbožným davem za varhany v kůru,
tu zasáhl jsem jaře do kláves,
že chrámem zvučný rozlehl se ples
a slavně hlásal s pastýřskými zpěvy:
že hvězda vzešla nad betlémský lán,
že narodil se, narodil se z děvy,
z nebeské růže kvítko, Kristus Pán.

A konec víte. Za rok na sanici
od vísky nedaleké v naši ves

s rolniček smíchem, sněžnou plískanicí
jsem štěstí bývalé si domů vez'.

IV.

V tom vojínova berle ranou silnou
dopadla na stůl, pozor budíc všech.
Leč naznačiv tak náladu svou sdílnou,
rek jednonohý dlouho pestrý měch
před sebou rovnal, plnil dýmku líně,
očima koulel v husté brvy stíně,
ssál dýmky vonný dech, ssál volně znova,
než s dýmu mrakem vypustil ta slova:

Hle, jak pan učitel nás pěkně bavil
příhodou zimní, prostým věcí sběhem,
jak na katedře slovo k slovu stavil
a mluvil dél, než tehdá bloudil sněhem!
Pa — naše zima! Směšné! Páni drazí,
konejte pochod, jak náš konal pluk,
Tyrolskem k jihu, dolů za Inšpruk,
v italskou stranu přes Alp sněžné vazy —
pak teprv zvíte, co jsou zimní mrazy!

Až laviny se budou kolem řítit
a ledovce vám cestou rudě svítit,
až spatříte, jak v ustrnutí sklenném

umrzlý vodopád se skály visí
a ledu škraloup naleznete kdysi
na polévce své v kotli nad plamenem,
až ruka přimrzne vám k pušky kovu,
nad kámen komisárek ztuhne v pěsti
a zpláčete-li touhou po domovu,
jen hráchy ledu lícem pozachřestí:
pak teprv nosy vaše fialové
skutečné zimy zvětří rodný stánek
a naše mrazy noční tříkrálové
vám promění se v teplý jara vánek.

Však za to dole na lombardské pláni
plamenná obloha nad smavý kraj
jak žhavá klenba safíru se sklání:
kam pohled sahá, zemský vidíš ráj,
od stromu k stromu réva věnec vine,
s oranžů zlatem snoubí hrozny siné.
Jen jedno vzpomínku naň slaď málo:
že podívání to mne — nohu stálo.
Jak vše se přihodilo, povím hned,
ač s pravdy pouze vděkem, bez ozdoby.

Rád myslí zalétám v ty krásné doby,
když otec Radecký nás k slávě veď.
Maršálek taký nezrodí se zas!
Když před bitvou tak vstoupil mezi nás

a laskavě jen začal: „Dítky moje —“
hned rty se třásly, zrak nám slzou tál,
od pluku k pluku valným mračnem voje
vzdychání, slza šířily se dál,
až naposled se kolem v jednu notu
armáda celá dala do vzlykotu.

Však za to — huj! — když kynem jeho dlaně
armáda naše v plném blesku zbraně
za polnic vřesku, bubnů víření
rozpjala křídla k vítěznému letu:
tu dychtil každý po krvavém střetu
jak po veselém plesu hýření.
Tu mohli šumaři ti vlaští znáti,
jak má se na válečnou basu hráti,
jen jednou vesele jsme břinkli v strunu —
hned Carlo Alberto se skácel s trůnu.

Šestkrátstotisíc čekalo nás Vlachů
v lombardské pláni — málo bylo strachu.
Našinců vojsko spatřilo je rádo
jak hejno lačných vlků jehňat stádo.
Však tři dni plné bitva burácela,
děl hudbou hřímavou se chvěla zem,
po kopách mrtvá padala tam těla
jak ve žní době klasy pod srpem.

V den třetí poklesl též smrtnou kulí
náš plukovník, všem drahý. Na mém klíně
umíral tiše, v libém révy stíně.
Chtěl ještě poslední svou napsat vůli —
přinesli buben, papír, péro vraní —
za inkoust posloužila rudá krev:
tak sepsal závěť třesoucí se dlaní
a naposled rtem bledým pozachvěv,
hasnoucím okem projevil mi přání,
bych pečoval o kšaftu vykonání.
K přísaze zdvih' jsem ruku. List pak v botu
jsem zatím schoval větší pro jistotu.
Hned na to bitvy vlna v prudkém toku
k nám přikvapila — všechno couflo v zad —
jen já jsem po jednoho druha boku
příboji nepřátel zlý odpor kladl.

Vůz žebřinový, s klisnou v předu statnou,
od něhož pán před bitvou prchl v dáli,
nám v tuto chvíli službu konal platnou.
V něm s puškami jsme za žebřinou stáli
a tak se vznítil bojovný náš zápal,
že záhy řady útočního sboru
se proměnily v mrtvol děsnou horu,
po níž se zadní pracně vzhůru drápal.
Nadarmo spousta velkých, malých kulí
nám kmitala se bzučíc kolem zraků

jak chroustů roje v letě za soumraku
a děla hřměla — stáli jsme jak z žuly.
Již již nám vítěznou den kynul slávou,
tu náhle kůň se boje splašil vřavou
a tryskem — běda! — unášel nás z místa,
kde vítězství se smála čáka jistá.
Než zkrotili jsme pròkletého koně,
vůz na zad odnesl nás tisíc sáhů
a nepřátel roj, volnou spatřiv dráhu,
v před za námi se valil v prudkém honě.

Náhodou soudruh ke mně shlédl stranou
a náhle vykřikl: „Chval duše boha!
Mně zdá se, hochu, že ti schází noha!“
Přihlédnu. — Ďáble! — Nemluvil řeč planou.
Ta tam je noha! Levá chybí v páru,
dělovou koulí v letu odňata.
Já necítil to v boje prudkém žáru —
teď teprv hlodá bolest proklatá.
Ďas měj si nohu! Hůř mi v srdce bije,
že v botě na ní testament se kryje.

Tam kdesi zůstal v nepřátelském roji,
jenž hučí blíž, jak moře ve příboji.
Přec nohu z něho vyloviti musím —
s odvážnou myslí podnik slavný zkusím.
Druh udatný a věrný k mému přání

na záda silná vzal mne bez váhání
a takto dýmu mračnem, deštěm střel,
levicí hrdlo jeho objímaje,
pravicí ocel z pochvy vynímaje
v nejhustší zástup nepřátel jsem vjel.
Sem tam se v jejich mrak můj palaš hřížil,
a jako blesk se s jejich zbraní křížil,
již nohu svoji na zemi jsem shled'
a pod páždí ji bleskorychle zved'.
Však tu — o běda! — druh můj k mrtvol řadu
pode mnou klesl, objat smrti nocí,
a já tu s šavlí, přelomenou v pádu,
na trupu jeho ležím bez pomoci.
Již odevšad se nad mou holou skrání
palašů smrtná blýskavice sklání.

Však náhle v poucouflém vrahů roji
sám — Carlo Alberto přede mnou stojí
se štábem svým. Náš kousek zoufalý
mu dalekohled jevil z povzdálí
i přicválal, by za mou chrabrosť skvělou
zpět propustil mě k našim se ctí celou.

Tak o jedné jsem ze slavného boje —
pod páždím nohu — k našim připutoval
špalírem všeho Albertova voje,
jenž přede mnou ves řadou salutoval.

Kšaft odevzdal jsem. Ale noha moje
s vojenskou slávou byla pohrobena
na místě samém hrdinného boje.
Mramoru deskou hrdě ozdobena,
mohyla tamo zlatým písmem věstí,
jak uměl Čech tam hrdinně si vésti.

Nechť cizí hrouda nohu mou tam víže!
Však shledám se s ní, páni, jednou svatě,
až přehlížeti bude světa kníže
armádu velkou v dolu Josafatě.

V.

Teď hostinská, v kruh zasedajíc hostí,
pustila uzdu bystré výmluvnosti:

Což, strýčku, schází vám — krom této nohy?!
Hůř' skončil žití běh váš soudruh mnohý.

Když zájezdní jsme měli hospodu
na říšské silnici, tu povoz bídný,
jak snědých cigánů byt nepoklidný,
nám přiklepal se kdysi ku vchodu.
Pod jeho nápravou se kolébala
svítilna vetchá s žerdí strakatou,

nad polámanou obručí se pjala
děravá plachta s hojnou záplatou
a v předu budil váhavými kroky
chraptivý zvonec koník chudoboký.
U našich vrat se ztajil skřipot kol,
však nikdo s vozu nešinul se v dol.
Jen malá ručka okraj plachty zdvihla
a pod ní, s cetkou v čele bezcennou,
bělavá dětská hlavinka se mihla
pod rozedranou čapkou červenou,
jak pod lupením sprchlým růží planých,
ve věnci cůpků polorozpoutaných.

Můj posléz' k vozu přistoupil. O, běda!
Ztrnulým okem hleděla mu vstříc
za stínu plachty nehnutá a bledá,
šediny stříbrem ověnčená líc —
tak leželo tam na peřesté truhle
v hulánském plášti tělo kmeta ztuhlé.
Až slzou polil nás ten obraz bídy!
Tvář poznali jsme starce invalidy,
jenž jedním létem ztrativ za moru
své syny oba, stáří podporu,
i manželku svou, příbuzenstvo celé
až na jediné vnouče nedospělé,
umělou rukou, zdětinštělý kmet,
dřevěných loutek urobil si sbor —

až podiv byl, jak pěkný měly vzhled,
hýbaly rtoma, otáčely zor —
a povoz přikoupiv za jmění trosku,
s hezounkou vnučkou potloukal se světem,
hrál Fausta s ďábly, Horiu a Glosku,
k úsměvu starým, k vytržení dětem.
Však nyní Pán, jenž v tomto zemském dole
s vysosti nebes na nitkách své vůle
nás loutek chabých řídí životy,
ukončil rázem jeho trampoty:
kmet ku svým loutkám cestou sklonil šíji
a žití dohrál smutnou komedii.

Starcovo tělo složili jsme v síni
a v jizbu vzali děcko. Leč co nyní?
Z večera u nás tlupa sousedů
se shromáždila v hlučnou besedu
a pronášela za džbánkem svá zdání —
co moudrých rad tu bylo na vybrání!
A často spěly hledy přítomných
za kamna v kout — jak věž tam stála věru
zelených kachlů, hladkých, ohromných —,
kde na lavičce podezděné, v šeru,
sukénkou přioděna pestrou, kusou,
hlavinku na klín pochylujíc rusou
sirota po loutkáři — ubožáček! —
seděla schoulena, jak v bouři ptáček,

Jen můj si mlčky v hostí kruhu jarém
s čepičkou zahrával, jak spůsob měl —
tu čepičku jsem ušila mu darem,
když o námluvách k našim docházel:
z modrého sametu vám byla celá,
na vrchu hvězda z perliček se skvěla
a zlatý třapec splýval do předu —
tak chodil mlčky vřavou sousedů,
až náhle čepičku svých prstů zbavil
a spůsobem svým drsným klidně pravil:
„Eh, jaké řeči! Pohřeb vezmu na se
a pro vyžle pás můj se neukrátí.
Snad najdou kupce kůň a hamparátí,
pak s nebožtíkem účet vyrovná se.“

A tak se stalo. Přivykalo robě
Lidušce mojí. Podobna si v líci,
ta dítka obě, zdravím jen se rdící,
jak spářené dvě třešně lnula k sobě.
I zdomácněla u nás sirota,
za krátko uschly slzy pro dědečka
a z toulavého při něm života
jen dvě jí věci nešly ze srdéčka.

Z těch první byla klisna vyzáblá,
zmořená tahem, stářím ochablá;
dívenka sirá ubohé to zvíře

kochala něhou, nepodobnou k víře.
K ní do stáje se kradla každé chvíle,
pamlsky různé schovávala pro ni,
svou „princeznou“ ji nazývala mile —
snad přezdívka, již loutkář dával koni.
I byl to pohled zvláštních půvabů,
když siré děcko, vlezši do žlabu,
objalo ručkou klisny hlavu sivou
a pohrávalo s chudou její hřivou,
ji tisklo, hladilo a celovalo,
svá tajemství s ní šeptem sdělovalo,
a když kůň starý okem velkým, tmavým
pod řasou bělavou k ní tiše zřel,
jak rozuměl by slovům jejím žvavým,
a lásku láskou němě oplácel.

A vedle koně láskou výstřednou
v ní kotví loutky, v truhle okované
na půdě naší zatím uschované.
Tam přistihli jsme děcko nejednou,
jak za truhlicí sedíc otevřenou
společnost pestrou z její útroby
v sukénku stěhovalo rozestřenou,
jak hýčkalo ty němé podoby
na loktech svojich, jak si s nimi hrálo,
jak těšilo se z jejich skvoucích tret,
k nim rozmlouvalo, jich se vyptávalo,

pak odpověď jim kladlo v němý ret
té každé loutky přiměřeným hlasem,
Kašpárka sopránem a Fausta basem.

Tak prošla zima. V kraj se díval smavý
hor slavný zástup, bílých čapek prost,
však s jejich boků přivalil se dravý
se zlobným hlukem do nížiny host:
potůček tichý vzkypěl jarní vodou
a na řeku si zahrál s naší škodou.

Leč za to na dvorek mi plnou dlaní
rok tento sypal boží požehnání.
Jak fazolí se z vajec vyklobalo
kuřátek pestrých na pět ošatek
a mračnu zlatému se podobalo
kol matek bílých plémě housátek,
že pouhá vzpomínka mi radost činí —
vždyť nejkrasší to pohled hospodyni!

I dětem ples byl z toho nemalý.
S housátky po lukách se toulaly
a s písněmi si v kadeř pletly vínek
z měsíčků žlutých, bílých konvalinek.

V tu dobu chlapík divné postavy
k nám zavítal. Pod čapkou s dlouhým pérem

vlas divoký se snoubil s vousů šerem
a z boty palec dral se zvědavý.
Byl poběhlý to školák, hanba rodu,
jenž s tuláky a cigány měl shodu,
žil jako ptactvo, kvítí v písmě svatém —
ač polních lilií se neskvěl šatem.
Když časem v sousedů se octnul davu
a chmeloviny duch mu vznítil hlavu,
tu vesele mu temné oči hrály
a v líci smědém smál se každý sval,
tu žití svému hlučné vzdával chvály
a šťastným sebe filosofem zval.
Tu v rozedraných pantalonech hledal
groš poslední a říkal v pustém smíchu,
že za všechnu by jmění, slávy pýchu
a všechnu světa učenost jej nedal;
svět knihou nazýval a lidstvo moli,
co prý se živí z plísně její blány,
však liter neznají, jež na ní psány —
nu, z krátka: řeči, jak je blázen volí.
Latinská slova vplítal do těch šplechů,
až čelo pokleslo na vlhký stůl:
rád býval proto viděn v mokrém cechu
a bosým filosofem v kraji slul.

Však nedávno mu po zemřelém strýci
dědictví jakés malé připadlo.

I přicházel k nám, vážnost čírou v líci,
by koupil sobě loutek divadlo.
Můj smál se, svolil. Litkup s hosty pili —
co žertů, šprýmů tehdáž natropili!
Filosof bosý v koutě za kamny
hned první hostům dával představení.
Smích otřásal tu jizbou náramný!
Co blázen tropil, není k vypravení:
ty šprýmy divoké a změny hlasu,
rej pestrých loutek v šumném poplachu —
nu právě, jakby tuto drobnou chasu
byl náhle posed' zástup rarachů.

Pak truhlu s loutkami na vozík snesli,
vyvedli starou klisnu ze stáje —
nerada kráčela od plných jeslí! —
a nový loutkář vyjel do kraje.
Po chvilce Lidka sama do vrátek
vehnala zlaté mračno housátek
a hlásala, že běží s pláčem, křikem
silnicí družka její za vozíkem.

Můj hned se vypravil, zlou tuchou jat,
bláhové děcko nazpět přivolat.
Již nad silnicí křídlem hnědým, jemným
vypudil soumrak zlatou záplavu.
I spatřil na ní za povozem temným

letící v dáli drobnou postavu.
A právě tulák s chechtem koně švihl
že daleko vůz odnes' jeho cval,
sirotek s nářkem ručky za ním zdvihl,
upadl, povstal, plačky běžel dál.

Můj darmo volá. Děcko chvátá dále,
ač hrkot vozu ve tmě usíná,
klopýtá v běhu, padá neustále,
a vstává opět, náruč rozpíná,
za vozem volá, daleko se tmícím:
„Ach, princezno! Mé loutky! Princezno!"
žalostným hlasem, srdce zrývajícím:
„Ach, princezno! Má zlatá princezno!"

Již soumraku ji halí křídlo sivé.
Jen „princezno!" zní temnem, „princezno!"
volání táhlé, žalné, úpěnlivé:
„Ach, princezno, ach, princezno — o — o!"
Můj dal se v běh. Štve zlá ho myšlénka:
Vod rozpoutaných šumy k němu vanou —
tam urván most — vůz jistě dal se stranou —
leč ku předu snad letí dívenka.
Teď rázem ztichlo volání to žalné —
jen vody pod nohou mu šumí valné.

Děs ve zraku, bled jako mrtvý v hrobě
se posléz' vrátil, svolal chasu k sobě,

lucerny, bidla vzali ku pomoci
a vydali se za ním v temno noci.
A přinesli ji. Ležela v mém klíně,
stín věčné noci majíc na víčku
a v čele věnec žlutých měsíčků,
jejž uvila si před tím na lučině.
Však smrti okamžik jí blahočinně
zanechal úsměv sladký na líčku:
Snad myslila, když v hloubnou vodu divou
vnořila prsty, že se probírá
milého koně plavou chudou hřívou;
snad viděla, když vod ji semkla tůně,
jak známá truhlice se otvírá
a loutek dav se schází v jejím lůně.

Však nebožtík můj často s těchto chvil
zasléchal v noci, sen když míjel řasy,
hlas děcka volající, táhlý kvil,
jak tehdy v srdce hluboko se ryl,
a já, když někdy pozdějšími časy
filosof s loutkami k nám zabloudil,
těch loutek vrtění a třepotu
a šibřinkám jsem nemohla se smáti;
neb vždy jsem v duchu malou sirotu
v nevinnou náruč viděla je bráti.

I teď ji vidím, úsměv na líčku,
v kadeři věnec žlutých měsíčků

a řku: Můj bože, kolik divných bájí
i v malém dětském srdéčku se tají.

VI.

Pojezdný kadeř v purpurové skráni
si zlatou, podezřelou opravil
a nad mohutnou břicha svého bání
k tichému mlýnku palce sestavil,
mžouraje smavým okem v řase bílé,
rty potom otevřel — Leč této chvíle
ctihodná krčmy paní s lepou dceří
od stolu prchla za ochranu dveří,
a pojezdný, tam vztáhnuv ruce obě,
v žertovné káral uprchlice zlobě:

Ženštiny zbrklé! Dávají se v let,
jak hýkadlo by seděl jim v týle,
a já chtěl historku jen vyprávět
tak nevinnou, jak poupě růže bílé.

Či nevinnou tak historie není
prvního dívčích ústek políbení?
Jest ovšem dávno tomu. Byl jsem švarný
let sedmnácti mladík lepotvárný.
Tu jednou otec — pojezdným byl taky —
s vážnými ke mně zahovořil zraky:

Můj synu, rosteš jako bujný chmel;
již věru čas, by úponky tvé zpupné
postříhal kolkol umný pěstitel
a meze vykázal jim nepřestupné,
bys těsně uvázán na kázně kůl
k zdárnému cíli snaživě se pnul.
A proto v zámku po včerejším honě
jsem zmohl mocí přímluvného slova,
že lipovský tě vrchní blahosklonně
do praxe přijme. Nuže, do Lipova!

I jel jsem zvolna na pryčce tam panské,
přímluvné v kapse psaní velikanské,
z nankýnu maje krásné pantalony,
s knoflíky zářivými siný frak
a kolem čela rusý, libovonný
kadeří pálených se vlnil mrak.

Pan vrchní — tehdá byl to kníže pravý —
mne přijal vlídným ukloněním hlavy
a důstojně se za obšírný stůl
v lenošky spustiv hedbáv zlatotkaný,
bych usadil se v křeslo s druhé strany,
mně blahosklonně rukou pokynul.
Však zdálo se, že mdloby jakés tíže
mu pohyby a sdílný jazyk víže.
Mnul sobě čelo, uzardělé temně,

a mnohokrát mu prudké kývnutí
malátné hlavy, náhlé zívnutí
řeč přetrhlo, již takto bručel ke mně:

O, hospodářství, drahý muži mladý,
má mnohé vzácné, utěšené vnady.
Však třeba při něm pilné činnosti —
horlivé — nikdy neumdléva — jící —
a především se spolků, pitek střící —
jež hubí pružnost, vodí k lenosti —
poslední v lože — první k práci denní —
spát maličko — —

Tu zvolna hlavu nížil
a k podpoře jí ruce na stůl skřížil,
jak by se nořil v němé přemýšlení.

Ba v myšlení byl zabrán přehlubokém.
Já marně čekal, hledě teskným okem,
kdy pozdvihne svou hlavu z dumy clon,
až poučil mne harašivý ton,
jak pila, kmenem vesele kdy bzučí,
že sen ho pojal pevně do náručí.

Což nyní počnu? Marné zakašlání
a jinak zbuditi jej, úcta brání.

Tak dlouhý čas tu sedím v rozpaku,
mačkaje bílé rukavičky sňaté
a na spícího zřím, na květy zlaté,
jež za ním na hedbávném povlaku
lenošky modré ozdobně se vinou,
na bílé třapečky, jež kol ní kynou.

Tu dveřmi za lenoškou znenáhla
zvědavá hlavinka se protáhla
a párek očí, smavě blýskající
pod temnou řasou lehce vypjatou
v dívčiny něžné filigránském líci,
těkavě bloudil tichou komnatou.

Dál, dál se klonila tvář zvědavá,
až posléz, plna mladistvého kouzla,
lehounkým krokem do komnaty vklouzla
v obleku zdobném útlá postava.
Jak na zjev, o němž bdícímu se sní,
jsem na ni hleděl, ana přichvěla se
k lenošce modré, shýbla líčko k ní
a s úžasem je směšným zdvihla zase,
jak něžný prst pak majíc na rtíku
na špičky lehce tělo povypjala
v růžových trepkách, zlatých špalíků,
a ke mně srnky půvabem se brala.

Bych odpustil, mne poprosila tiše.
Že otec kvasil po včerejším honu,
dnes na oběd též mnohé požil číše.
Tak šeptala mi v jemném hlavy sklonu
s laškovné tváře odhrnujíc vzad
volného vlasu kaštanovou clonu.
Pak vedle mne — jak hostitelka snad
chtíc otce nahraditi po dřímotu —
si přistavila křeslo bez šramotu.
I byla-tě to malá koketa,
jež tvářila se, jakby nohou celou
již byla vyhoupla se do světa,
a dámou byla na vše vychytřelou,
ač sotva patnáct jsem jí hádal jar.
Však má též mysl snažila se všecka,
bych kavalíra přijal celý tvar.
Tak nevinné dvě duše, polou děcka,
jak pastýřský pár malý na obrázku
jsme dvorně bavili se na vzájem
slov lichotných a vtipů turnajem.

Tak šeptali jsme spolu mnohou zkazku —
až div, jak náhle jsme se spřátelili! —
tak smíchem tajeným jsme ševelili
a v přitlumené mele rozpustilé
jsme tiše hráli, jak dvě myšky čilé.

Dívčina roztomilá k posledu
přinesla šachy v naši besedu.
Byl pravý div to řezbářského díla:
Figurky nesla ze slonové kosti
vonného dříví plocha černobílá
a práce figur plna umělosti.
Tak loudivě a svůdně ku hře zval,
jak vábí k tanci vyzdobený sál.
Však ruka má vždy bez rozmyslu hmátla
v těch figur dav, a pramálo jsem dbal,
že královnu mi bujný koník vzal —
vždyť jiná královna mi hlavu mátla.

Můj zrak se toulá po hlavince její,
postavě něžné, vábném obličeji.
Obzírám kadeř, v jejíž hnědé vlně
nad skrání měkké ustlala si lůže
skropena rosou plná bílá růže —
jak tento květ jí sluší čaruplně!
Zřím ouška lem, jenž rdí se pod kadeří
jak skromná jahoda pod větve šeří.
Zřím s povzdechem na bílou, pružnou šíji,
na čela nezkalený slunný běl,
na očí třpyt, jež z pola řasy kryjí,
na rtů a líce červánkový pel,
jenž do žertu mne nepřestává zváti
svým jarým úsměvem. Však já jsem ztich'

a jí též na rtu zanik' šepot, smích
a nevím, jak jsme přestali pak hráti.

O, bože můj, když srdce mladé schvátí
sladkého pudu první zaplání,
jak v růžné mlze svět se oku tratí
a krev se perlí vínem do skrání,
jak čarovná tu hudba v uchu zvoní
a z oka slza rozkoše se roní!
Co vyváží tu číši blaha plnou,
když poprvé se ke rtu skloní ret
a duše v duši splývá snažnou vlnou!
Ten se rtů dívčích utržený květ
s líbezným pelem čisté poesie,
v němž rosa jitra lidského se třpytí,
je králem všeho pozemského kvítí
a krásnější též nebe sotva kryje.

Nuž, přestali jsme hráti. Ruka moje
jí na šíji se octla, nevím jak,
a náhle úchvat milostného znoje
mi tělem zachvěl, mlhou zastřel zrak
a ret můj hořel v příštím okamžiku
na jejím drobném, chvějícím se rtíku.

Než v této blahé zapomnění noci
nás šramot probudil. A ve hrůze

do hněvných lící procitlému otci
jsem tupě zřel, jak ve tvář Meduse.

Dívčina prchla. Na můj kleslý znak
však hrom svůj vychrlil ten hněvu mrak.

Taková praxe — zvolal vrchní v zlobě —
by nešla k duhu mně ni mojí dceři.
Zpět domů putujte a v prvním keři
hned metlu notnou uřízněte sobě!

Tak žalostivé na konec má znění
ta historka o prvním políbení.
Přec v paměti ji budím mnohokrát;
vždyť jara člověk vzpomene si rád,
když po strništi hvizdne chladné vání
a listy žluté s větví padat počnou —
Však zbytečného nechme rozjímání
a vy tam, šumaři, zahrajte skočnou!

VII.

Ach, pane, — šumař zasmušilý děl —
mně ze strun, žalnou rozladěných sudbou,
duch veselosti na vždy uletěl.

Byl čas, kdy jarou zvonívaly hudbou,
kdy smutek duši mé byl řídký host.
Ač otce svého nepoznal jsem jméno,
ač sirotek, vesnici za břemeno,
jak planý chmel jsem nevázaně rost;
ač osud uplétal již dětské skráni
ostnatý věnec zloby, pohrdání
a jediný mne těšil vlídný zjev —
stařičký učitel, jenž ze soustrastí
naučil hocha pérem, smyčcem vlásti;
ač v době jinošské, kdy mladá krev
za břehy kázně vykypěla žhavě,
ničemou mladým zval mne pohrdavě
vesnických mravokárců svatý hněv:
přec veselou jen znaly housle moje
a bez závisti jasný stíhal zor
vířící plesně pod věncovím chvoje
děv, hochů vyfintěných šumný sbor,
ať s hůry na houslistu v koutku zřeli —
já byl jsem sobě víc než dav ten celý.

Tu jednou ve sboru těch dívčích lící
sokyně nové zjevila se tvář,
nad všechny zdobou, půvabem se skvící
jak v roji hvězd jitřenky libá zář.
Zrak blankytný se v temné řasy kmitě
k dukátům ňader klopil rozpačitě,

ruměnce dech se po líčku jí střel,
jak na ovoci sladkém růžný pel.
Tak stála v dívek závistivých davě,
poprvé tance ždajíc ostýchavě.
Však brzy sotva tanečníkům stačí —
vždyť nevěsta to vísky nejbohatší.
Tu nejprve jsem ve svém životě
těm hochům záviděl, když ručku malou
objali směle dlaní neurvalou
a kroužili s ní v bujném výskotě,
a poprvé jsem k houslím hlavu zpupnou
hluboko sklonil ve své nicotě
před něžnou vnadou, pro mne nepřístupnou.

Však splnil se můj nejsmělejší sen:
když hledával ji zrak můj v plesném reji,
tu nalezal, že také pohled její
zalétá ke mně, touhou naplněn.
A netušil ten dav, že naše duše
přes hlavy jejich v tajné blaha tuše
neviditelné vinou úponky:
úsměvy, hledy, čela příklonky,
že jak dva družné kmeny v lesa hloubi
vždy houšť a houšť se lásky poutem snoubí; —
až jednou hudec, skřipky hodiv stranou,
uchvátil v náruč dívku milovanou
a všechna sudby pouta odhodiv,

s ní kolem zavířil, všem na odiv;
tu všemu světu zjevila se jasně,
planoucím písmem psána divukrásně
pod její řasou, na rtu, na tváři,
k bídnému tajná láska šumaří.

Pak poznali jsme lásky smutné trýzeň:
rodičů hněvy, soků nástrahy,
útrapy stálé, řídkou blaha přízeň,
shledání tajná, vroucí přísahy
a blíž' a blíže chvíle hrozná spěla,
kdy Anna s jiným zasnoubit se měla.

V tu dobu roznesl se krajem hlas,
že chystají se mnozí k družné pouti
v dalekou Rus, až kamsi pod Kavkaz,
kde půdou panenskou jen třeba hnouti,
by proměnil se divopustý kraj
v sad jeden čarokrásný, zemský ráj.
Tam v slovanské prý zemi, mezi braty,
můž' vykvésti jim nový domov zlatý.

Když zvěsti ty v můj sluch se dostaly,
úmysl čelem kmit' se zoufalý.
A stal se skutkem. V jeden večer tmavý
jsem chvěl se na poli u božích muk,
zrak upíral jsem ve tmu nedočkavý

a vnímal úzkostlivě každý zvuk.
Až stín se přichvěl — klesl v náruč moji —
v mou ruku sklouzla teplá ručka malá
a drahá hlavinka v slz horkém zdroji
na prsou mojich hořce pozaštkala.
Ač pudila ji v dálku láska ke mně,
přec loučení jí probodalo hruď
od otce, matky, milé rodné země,
bez křížku v čelo, slůvka: Zdráva buď!
Pak slíbal jsem té žalné rosy vděk
jí s růže lícka, rtíků poupátek
a šli jsme, těsně přivinuti k sobě.
A znenáhla nám nebe nad hlavou
zaplálo v plné hvězdiček svých zdobě;
jich drobné oči září kmitavou
nás vyhostěnce těšiti se zdály:
že s naší láskou zůstanou nám v dáli.

Klopotný dech teď zavánul nám v sluch.
Ille! třetí na cestu nám přibyl druh:
přítulný Lesoň, věren milé paní,
v dalekou cizinu se plížil za ní.

Neždejte, páni, bych vám vyprávěl,
co na cestě té daleké jsem zřel!
Jak ve snu střídaly se, splývaly
obrazy kolem divné pestrou změnou;

leč k duši mé jen bledou hrály pěnou
těch různobarvých zjevů přívaly.
Ba, právě jako ze sna stíhal jsem
tu davy hor, jež zlatě sluncem plály
a modrým stínem tratily se v dáli,
tam koní dlouhohřívých volný sněm
na stepi pusté, s nebem splývající,
tam opět ptactvo, nad vln safírem
bílými křídly zvolna kývající;
jak ze sna zasléchal jsem hlahol měst,
zpěv šumný moře, lodě hlasný ruch:
byl‘ zrak můj otrokem dvou jasných hvězd
a na rtu krásném ukován můj sluch.

Pak objevil nám Kavkaz mlhy krovem
kamennou hruď, zeleně huňatou;
v zátoky krásné klíně azurovém
náručí hor nás objal rozpjatou.
Krajané moji pod horami v blízku
na skromné říčce, v lesa okraji
se rozložili v tábor — příští vísku.

Však já jsem od nich oddělil svůj krok;
v kozácké vsi za cenu koupiv malou
dvoukolou káru, klisnu sestaralou,
jsem s Annou vystupoval v hory bok.
Pryč od lidí! V jich pohrdavém hledu
i zde jsem četl zašlou svoji bědu.

Když hory vysoké jsme přešli vaz
a kraj pak liduprázdný, krásy divé,
hlubokým slavným tichem objal nás,
když panenských jen lesů stromy snivé
nás vítaly svých temen ševely —
tu rozkoší se rty mé zachvěly.

I byla slavná, úchvatná to pouť!
Před námi spousta vrchů mnohohlavá,
les všechno dřímavý a zeleň smavá,
co žasnoucí můž' pohled obepnout.
A když se noříš v lesa toho hloubi,
tu zdá se ti, že tajemný kýs div
ty stromy žhavým lásky dechem snoubí.
Kmen každý v roztoužení, jakby živ,
ku kmenu tulí se a vzpíná, sklání
v zelených větví vroucím objímání.
Tak peň se ku pni vášnivě tam tiskne
v lupenů hustém, stinném oblaku,
jen časem lístek osamělý blýskne
jak zlatý peníz v tomto soumraku.
A jak by milostné těch stromů plesy
věncovím vhodně ozdobiti chtěl,
úponky malebné jim v čela věsí
had révy divoké a planý chmel.

Pak prořídlými lesa vrcholy
s povzdechem rozkoše tvůj hled se níží

pojednou v tiché vábné údolí,
kde traviny zelený samet svíží
povléká stráň, kde stromů skupení,
řetězy spjata rostlin povíjivých,
malebně mísí různé lupení;
kvetoucí keře, pěkných barev živých,
rozvívajíce dech svůj ambrový
zde břehy tvoří, jinde ostrovy
té zelené trav libodechých tůně —
vše krása jediná, opojná vůně.
A ves ten půvab krásný jarní sen
tu zdá se dřímat od stvoření svého
nižádným krokem lidským nerušen;
jen časem laňka z houští dřímavého
vychází v luhu kvetoucího klín
lehounkým krokem, šíji táhlou níží
a ve zrcadle jasné vody shlíží
lahodným okem ztepilý svůj stín.

Teď stoupá chodec slunnou stráni žhavou,
oděnou chrastím nízkým, řídkou travou.
Píď každá divným životem tu žije.
Hemžení, šustot budí každý krok:
zde bleskorychle prchající zmije
jak stuha pestrá písčinou se vije;
tu mračno kobylek se dává v skok;
tam ještěrka co smaragdový blesk

se po kamení míhá na útěku;
s lupenu pádem onde v divném vděku
vzácného brouka září zlatolesk.
Jen želva mrtvý napodobí klid:
své nohy vtáhši, přikrčujíc hlavu,
divákům všetečným až po únavu
jen oblý, hrubý nastavuje štít.
Vše v barev čarovných tam plane pychu:
květ lepotvárný nad vysokým stvolem
i motýl, jenž mu klesá do kalichu,
i moucha veliká, jež bzučí kolem;
ba i ten pavouk velký, břichatý,
oděný v samet pestrý, huňatý,
jenž na ni spřádá lehké bílé nitě
pod větví svislou v přeumělé sítě.

Posléze dospěli jsme úvalu,
kde stála pustá víska horalů,
již kladše Rusům dlouho marné vzdory,
s cizinou rodné zaměnili hory.
Teď byla spoustou kamení ta ves
a nad ní časem kmenů mladých davy
křoviny ostnaté, vysoké trávy,
kapradí nádherné a bujný vřes
v divokou srostly neprostupnou směs.
Jen sekyrou jsem našel cestu do ní
a ze zřícenin pracně upravil

útulek nám, chlév zmořenému koni.
Pak hranici jsem z klestí sestavil
a s ubitou na cestě drobnou zvěří
chléb černavý nám sloužil za večeři.

Noc první v tomto neútěšném stánku
nám prošla bez poklidu, beze spánku.
Kol kolem po horách, tu blíž tu dál
ston šakalů a vlků hrozný, táhlý
se v ustavičné zlobě ozýval,
tu jednotlivé vytí, sbor pak náhlý;
a časem, jak by těsný vilo kruh
kol naší skrýše hladové to plémě,
nám blizounko jich vytí znělo v sluch —
pak Anna s hrůzou tulila se ke mně.

Však druhý den, kdy v nové opět kráse
dol rozkošný se zaskvěl kolem nás
v zeleném stromoví a květné řase
a kosů se stráně jen zvučel hlas,
jsme s chutí jarou do díla se dali,
potřebné sháněli, kraj ohlédali.
A když jsme seděli pak s večera
pod lípou kvetoucí a v posled kolem
hor slavný zástup, vrchol za vrcholem
oděla divná barev nádhera,
když halily své velkolepé tvary

v brunátné, zlaté, fialové páry
a sám ten Ošten, sněžný jejich král,
v pozadí hávem purpurovým vzplál,
tu v obdiv zaníceni těmi zjevy
jsme vyznali si, že ten pustý kraj
je s láskou naší přece jenom ráj,
a já jsem zulíbal ret svojí Evy.

Pak záhy novému jsem přivyk' žití.
Chýš upravil jsem, za ní dvorek čistý,
tam na týč fazole se počly víti
a tabák rozkláněl své širé listy.
Za vískou pustou zdivočilý sad
schyloval větve pod ovoce tíží
do houští révy, jíž byl obepjat,
a studánka v něm prýštila se svíží.
Hvozd okolní zvěř hojnou pro nás měl
a ve pních kotlavých med lesních včel.

Tak moh' jsem žíti šťastně, spokojeně;
však jedno kalilo mé duše jas:
že družce mojí v ponenáhlé změně
stín temný klad' se do čela i řas.
Ni kraje půvaby, ni láska moje
nemohly zahnati těch stínů roje,
to stálé vzpomínání strastiplodné
zašlého života a země rodné,

a trapné výčitky zub hlodavý,
že rodiče své v hoři zůstavila,
že na věky snad již se připravila
o matky, otce pohled laskavý.

Napsala otci list. Co úpěnlivých
tam proseb vložila, do řádků těch,
skropených slzou, splynulých a křivých!
Jak čekala ve mnohých na to dnech
na kozáka, jejž vodila sem cesta,
když nosil psaní z přímořského města.
A přinesl jí odvět. Však, o běda!
List upustila k zemi, na smrt bleda:
hněvivý otec neznal dcery více
a navždy odřekl se poběhlice!

Z té doby vůčihledě bledla, chřadla,
až ruka má ji chorou v lože kladla.
A jednou nad hasnoucí jsem se shýbal.
Byl den to hrozný. Mračen temných pluk
do úvalu se těžce přikolíbal
a vzbudil bouře neslýchaný hluk.
Jak rozbíti by chtěla hromu mlatem
velebný horstva prestol kamenný,
tak burácela v kraji, děsně vzňatém
sterými žhoucích blesků plameny.
A když řev bouře mlčel na chvíli,

tu slyšel jsem, jak rtové družky mojí
za odpuštění k bohu kvílily,
jak vzlykaly, než smrt ji ve hrob sklátí,
že v náruč nepojme ji otec, máti.
Oslepná blesků nesčíslných zář
mi jevila jen sesinalou tvář
s bolestným okem, vytřeštěným divě —
Dešť v okno bil — pes kňučel žalostivě.

Však bouře minula. Jas plnil chatu,
kraj znovu skvěl se v libém slunka zlatu.

Tu koně klus, krok lidské nohy chvatný
před chatou zavzněl. Hle! teď do dveří
vstupuje snědolící kozák statný.
Z mohutných vousů, hustých kadeří,
z huňaté burky, hnědé, pocuchané
perlami vláha zašlé bouře kane.

List promoklý nám z torby podává.
Nemocná zdvihá skráň, vztahuje ruku,
však má jej otvírá dlaň třesavá,
zrak přelétá jej v bouřném srdce tluku,
a čtu již nahlas prostičké to psaní,
jež slova neváží a neměří,
tak nezdobné, přec vůni božskou schrání —
tu sladkou čistou doušku mateří.

I čtu, že všechno matka prominula,
též otcův tuhý odpor pošinula,
ať přijde, přijde zlatá Anička,
by v náručí ji opět přivinula
a zlíbala ji s plesem na líčka,
že vstříc jí letí touhy perutěmi.
Co trpěla as v divné cizí zemi!

Zrak nemocné se plní svitem, vláhou.
Vztahuje ruku zas — list kladu do ní
a dcera líbá každou řádku drahou,
čte, líbá znovu, slzy v písmo roní,
je na hruď tiskne v blahém úsměvu
a pod ním cítí divnou úlevu.

Pak přála si, bych vynesl ji ven
pod jasné nebe. Ustlal jsem ji v trávě
na plášti svém. Kraj ve sváteční slávě
kol usmíval se bouří osvěžen.
Pod každým listem kvetoucího křoví,
na každém stéblu husté traviny
se houpal klénot vláhy démantový —
vše v slzách blaha, úsměv jediný.
Hor zástup zelená se, modrá v šíru,
z nich pára vlá, jak mirrhy vonný dým,
a nad nimi znak nebeského smíru
obloukem září pestrým, velebným —

v ten obraz její tichý zrak se hřížil,
než anděl smrti na věky jej sklížil.

Já opustil však chatu, krásný dol
a všechno, co jsem pro ni tamo stvořil, —
nač pro sebe bych potu krůpěj nořil?
Co mně ta zář'e, krása, vůně kol,
když jenom pro ni všemu jsem se těšil
a vše se táže: Zda's jí nepohřešil?

Však nyní pohání mne touha zpět
tam na hrob její ještě pohledět.
V něm netkví pyšná deska mramoru,
však za to cypřiš chví se zádumčivá
a zelených jak tříseň praporů
jí břečtan s vršku skloněného splývá
a pod ní do kraje mé družky stín
tkaninou zdobnou bujných kapradin
dvou modrých květů kalichy se dívá.

VIII.

A na to mlynář:

Bolestnou vás ranou
zasáhl osud zlý. Však, příteli,

jak jícen hrobový nad vaší Annou,
i vaše hruď se časem zacelí.
Jak na tom rově zelenými vínky
nad hrobním kvítím břečtan povívá,
i v duše vaší smutné upomínky
naději nových zeleň zakývá.

Hle tak jste všichni v naši besedu
květ zapletli, ten světlý, onen černý;
než kde nám vězí lesník pronevěrný,
by zavinul v ten věnec k posledu
peřestý kvítek šumavého boru?
Aj hleďme! šibal tamo v besídce
s Lidunkou krásnou dal se do hovoru
a mní, že skryt je naší vyhlídce.
Jak líc jí rozpaluje žhavým okem!
Oč, hubinku že v posled uloví,
oč, že nám nebude již příštím rokem
nalévat dívka nektar chmelový.

Nuž, zbývám já a snad vám bude vděk,
že besedu můj končí přípitek:
Nechť kraj náš rodný stále štěstím dýše,
nechť usmívá se květů zdobou svíží,
nechť plných klasů zlatem šustí v pýše
a větve shýbá pod ovoce tíží!

Ať hrozen z kadeřavé révy kštice
jak safír náušnic mu visí dále,
ať jeho jablko i dítek líce
ruměncem svěžím zardívá se stále!

Ať jeho chmel kol tyčí převysokých,
jak půvab jeho dívek útlobokých
kol statných jinochů, se družně vine
a z plných číší k veselosti kyne!

Nechť jeho skalám rovna mužů čela,
v nich myšlenka, jak skal těch jedle smělá,
nechť z jeho ňader stříbra poklad ryzí
a paní jeho něha nevymizí!

Ať z jeho brázdy stále k nebi tryská
skřivánčí jásot, slavík jeho pěje,
ať lidu jeho zpěv dál teskní, výská
a básníka mu píseň prsa hřeje!

Nechť jako hvězd na nebes jeho báni,
jak jiskřiček po jeho sněžné pláni,
bez počtu po něm krásných vznětů kyne,
však duchů noc i mráz ho navždy mine!

Nechť uhájí se před nepřátel zlostí
svých synů láskou, ramenem a krví!

Nechť duchů našich plod, prach našich kostí
jej vnukům našim k žatvě zlaté mrví!

Tak, rodný kraji náš, buď zdráv nám stále!
K pyšnému květu rozvíjej se dále!
Shrň v sebe vděky, půvaby všech zemí
a jako hvězda skvěj se nade všemi!

Buď hrdým klénotem na klínu země,
buď růží čarokrásnou v její kštici,
staň korunou se slávy v její témě
a perlou nadšení na jejím líci!

Poetické besedy:

I. **Ballady a romance** od *Jana Nerudy*. 40 kr.
II. **Oldřich a Božena.** Idylla od *A. Heyduka*. 50 kr.
III. **Petrklíče.** Báchorka od *Svat. Čecha*. 40 kr.
IV. **Staré zvěsti.** Od *Jar. Vrchlického*. 50 kr.
V. **Prosté motivy.** Od *Jana Nerudy*. 50 kr.
VI. **Ballady.** Napsal *Lad. Quis*. 45 kr.
VII. **Griselda.** Povídka veršem od *J. Zeyera*. 65 kr.
VIII. **Všední život.** Báseň od *K. Legera*. 40 kr.
IX. **Závěs.** Napsal *Fr. Chalupa*. 50 kr.
X. **Zpěvy knížeci.** Básně *Fr. Kampila*. 50 kr.
XI. **Lešetinský kovář.** Báseň od *Svat. Čecha*. (Zab.)
XII. **Vlašťovičky.** Selanka od *E. Krásnohorské*. 40 kr.
XIII. **Ze života.** Básně *J. V. Sládka*. 60 kr.
XIV. **Přeludy.** Báseň od *Karla Legera*. 35 kr.
XV. **Třešně.** Humor. pov. Napsal *L. Quis*. 50 kr.
XVI. **Z doby táborů.** Od *Antala Staška*. 65 kr.
XVII. **Hanuman.** Bajka od *Svat. Čecha*. 50 kr.
XVIII. **Na přástkách.** Napsal *Ad. Heyduk*. 45 kr.
XIX. **Husitská svatba.** Báseň *Ot. Červinky*. 45 kr.
XX. **Zpod jarma.** Básně *Svet. Hurb. Vajanského*. 45 kr.
XXI. **Píseň o Činu.** Zpívá *Fr. S. Procházka*. 50 kr.
XXII. **Selské balady** od *J. Vrchlického*. 50 kr.
XXIII. **Na divčím kameni.** Napsal *Ot. Mokrý*. 35 kr.
XXIV. **Mrtvá země.** Pověst od *B. Pokorného*. 50 kr.
XXV. **Šimon kostelník.** Od *Em. Miřiovského*. 40 kr.
XXVI. **Čechův příchod.** Báseň *J. Zeyera*. 60 kr.
XXVII. **Básně** *Václava Bolemíra Nebeského*. 40 kr.
XXVIII. **Evropa.** Báseň *Sv. Čecha*. 50 kr.

Číslem 30. budou:

Čerkes a jiné básně od *Sv. Čecha*.

— Předplacení na „Poetické besedy" není žádné. — Sešity prodávají se jednotlivě. — Kdo z venkova objedná si alespoň dva svazky najednou, obdrží je frankovány. —

Tiskem dr. Edv. Grégra v Praze.